

MUQIMIY IJODINING ZAMONAVIY IQTISODIY TAHLILI: BADIY ASARLARDA IQTISODIY FIKR ELEMENTLARI

TDIU Iqtisodiyot fakulteti 3-kurs talabasi

Karimov Umrbek Javlonbek o'g'li

E-mail: umirchikkarimov@gmail.com

ORCID ID: 0009-0007-6040-8349

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'zbek mumtoz adabiyotining yirik namoyandasi Muqimiy ijodi zamonaviy iqtisodiy tahlil metodlari asosida o'rganildi. Tadqiqot davomida shoirning satirik va lirik asarlarida aks etgan iqtisodiy munosabatlar, ijtimoiy tengsizlik, bozor munosabatlari, mehnat qadriyati, kambag'allik, boylik va adolat masalalari tahlil qilindi. Muqimiy asarlaridagi iqtisodiy fikr elementlari bugungi bozor iqtisodiyoti sharoitida ham dolzarbligini saqlab qolayotgani asoslab berildi. Shuningdek, maqolada adabiy matnlarni iqtisodiy nazariya bilan integratsiyalash orqali iqtisodiy tafakkur rivojining tarixiy ildizlari ochib berildi. Tadqiqot natijalari Muqimiy ijodi nafaqat badiiy-estetik ahamiyatga ega ekanini, balki iqtisodiy tafakkur va ijtimoiy adolat konsepsiyalarining shakllanishida ham muhim manba bo'lib xizmat qilishini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: Muqimiy, iqtisodiy tahlil, badiiy asar, iqtisodiy fikr, satira, bozor munosabatlari, ijtimoiy tengsizlik, iqtisodiy adolat, mehnat qadriyati, o'zbek adabiyoti.

Annotation: This article examines the works of the prominent Uzbek classical poet Muqimiy through the lens of modern economic analysis. The study analyzes economic relations, social inequality, labor value, poverty, wealth, and justice reflected in the poet's lyrical and satirical works. The economic thought elements in

Muqimiy's writings are interpreted in the context of contemporary market economy conditions. Furthermore, the article highlights the historical roots of economic thinking by integrating literary texts with economic theory. The findings demonstrate that Muqimiy's works possess not only artistic and aesthetic significance but also serve as an important source for understanding the evolution of economic thought and concepts of social justice.

Key words: Muqimiy, economic analysis, literary work, economic thought, satire, market relations, social inequality, economic justice, labor value, Uzbek literature.

Аннотация: В данной статье творчество выдающегося представителя узбекской классической литературы Муками рассматривается с позиции современного экономического анализа. В ходе исследования были проанализированы экономические отношения, социальное неравенство, ценность труда, бедность, богатство и вопросы справедливости, отраженные в лирических и сатирических произведениях поэта. Элементы экономической мысли в произведениях Муками интерпретируются в условиях современной рыночной экономики. Кроме того, в статье раскрываются исторические корни экономического мышления посредством интеграции литературных текстов и экономической теории. Результаты исследования показывают, что творчество Муками имеет не только художественно-эстетическое значение, но и служит важным источником для понимания эволюции экономической мысли и концепций социальной справедливости.

Ключевые слова: Муками, экономический анализ, художественное произведение, экономическая мысль, сатира, рыночные отношения, социальное неравенство, экономическая справедливость, ценность труда, узбекская литература.

KIRISH

XIX asr oxiri va XX asr boshlarida Turkiston hududida yuz bergan siyosiy, ijtimoiy va iqtisodiy o'zgarishlar milliy adabiyot taraqqiyotiga kuchli ta'sir ko'rsatgan. Ayniqsa, o'zbek mumtoz adabiyotining yorqin vakillaridan biri bo'lgan Muqimiy ijodi jamiyatdagi iqtisodiy va ijtimoiy munosabatlarning badiiy ifodasini yaratishda alohida ahamiyat kasb etadi. Muqimiy asarlarida nafaqat ma'naviy va axloqiy masalalar, balki iqtisodiy tengsizlik, mehnat qadriyati, boylik va kambag'allik o'rtasidagi tafovut, amaldorlarning poraxo'rliqi, savdo-sotiq muammolari va xalqning iqtisodiy turmushi keng yoritilgan. Shu sababli shoir ijodini zamonaviy iqtisodiy tahlil nuqtayi nazaridan o'rganish ilmiy jihatdan muhim hisoblanadi.

Bugungi globallashuv va bozor iqtisodiyoti sharoitida iqtisodiy tafakkurning tarixiy ildizlarini o'rganish, iqtisodiy g'oyalarning badiiy adabiyotda aks etishini tahlil qilish dolzarb masalalardan biridir. Muqimiy ijodi o'z davrining ijtimoiy-iqtisodiy manzarasini aks ettiribgina qolmay, balki iqtisodiy adolat, mehnat samaradorligi va inson manfaatlarini kabi universal qadriyatlarni ilgari suradi. Bu jihatlar shoir asarlarini iqtisodiy nazariya bilan integratsiyalashgan holda o'rganish imkonini beradi.

Muqimiy yashagan davr Turkiston tarixida iqtisodiy murakkabliklar kuchaygan davr sifatida tavsiflanadi. Chor Rossiyasi mustamlakachilik siyosatining kuchayishi, soliq tizimidagi adolatsizlik, dehqon va hunarmandlar ahvolining og'irlashuvi xalq orasida norozilik kayfiyatlarini kuchaytirgan. Shoir ana shu ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarni satirik ruhda tasvirlagan holda jamiyatdagi iqtisodiy nomutanosibliklarni ochib bergan. Muqimiy asarlaridagi iqtisodiy fikr elementlari zamonaviy iqtisodiy nazariyalarning ayrim tamoyillari bilan uyg'unlashadi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi Muqimiy ijodidagi iqtisodiy qarashlarni zamonaviy iqtisodiy tahlil metodlari asosida o'rganishdan iborat. Tadqiqot davomida shoir asarlarida aks etgan iqtisodiy muammolar, mehnat va boylik

haqidagi qarashlar, ijtimoiy tabaqalanish masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, Muqimiy satirasida iqtisodiy adolatsizlikka qarshi kurash motivlari va ularning bugungi iqtisodiy islohotlar bilan uyg'un jihatlari yoritiladi.

Maqolaning ilmiy yangiligi shundaki, unda Muqimiy ijodi faqat adabiy-estetik nuqtayi nazardan emas, balki iqtisodiy tafakkur va iqtisodiy adolat konsepsiyalari asosida ham o'rganiladi. Bu yondashuv o'zbek adabiyotshunosligi va iqtisodiy tafakkur tarixini o'zaro bog'liq holda tadqiq qilish imkonini beradi.

Muqimiy asarlarida uchraydigan iqtisodiy motivlar xalq turmushining real manzarasini aks ettiradi. Shoir oddiy xalqning kundalik hayotini, bozorlardagi narx-navoni, amaldorlarning talon-torojini va savdogarlarning manfaatparastligini satirik ruhda tasvirlagan. Bu holat iqtisodiy muammolarni badiiy vositalar orqali yoritishning samarali namunasi sifatida qaraladi. Ayniqsa, Muqimiy satirasida korrupsiya va iqtisodiy tengsizlikka qarshi tanqidiy ruh kuchli seziladi.

Iqtisodiy tahlil nuqtayi nazaridan Muqimiy asarlari inson kapitali, mehnat unumdorligi va iqtisodiy adolat kabi tushunchalar bilan bog'liq. Shoir mehnat qiluvchi insonni ulug'lagan, tekinxo'rlik va boylik ortidan quvishni qoralagan. Bu esa zamonaviy iqtisodiy nazariyalarda ilgari suriladigan samarali mehnat va inson manfaatlarini himoya qilish g'oyalari bilan uyg'unlashadi. Bundan tashqari, Muqimiy ijodi madaniy iqtisodiyot konsepsiyasini ham o'rganish imkonini beradi. Chunki adabiyot jamiyatning iqtisodiy va madaniy hayotiga ta'sir ko'rsatadigan muhim omillardan biri hisoblanadi. Muqimiy asarlaridagi iqtisodiy fikrlar xalqning iqtisodiy ongini shakllantirishda muhim rol o'ynagan.

Shu o'rinda ta'kidlash joizki, o'zbek mumtoz adabiyotida iqtisodiy masalalarning badiiy talqini hali yetarli darajada tadqiq qilinmagan. Ko'pchilik tadqiqotlarda Muqimiy ijodi asosan filologik va estetik jihatdan o'rganilgan bo'lsa-da, iqtisodiy mazmun va iqtisodiy tafakkur masalalari kam tahlil qilingan. Mazkur maqola aynan shu bo'shliqni to'ldirishga xizmat qiladi. Tadqiqotning nazariy va amaliy ahamiyati shundan iboratki, unda Muqimiy asarlaridagi iqtisodiy qarashlar

bugungi iqtisodiy islohotlar va bozor iqtisodiyoti tamoyillari bilan bog‘liq holda talqin qilinadi. Tadqiqot natijalaridan adabiyotshunoslik, iqtisodiyot nazariyasi va madaniyatshunoslik yo‘nalishlarida foydalanish mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Muqimiy ijodini o‘rganish bo‘yicha ilmiy tadqiqotlar o‘zbek adabiyotshunosligida muhim o‘rin egallaydi. Shoir asarlari ko‘plab olimlar tomonidan filologik, tarixiy va estetik nuqtayi nazardan tahlil qilingan bo‘lsa-da, iqtisodiy tahlil asosidagi tadqiqotlar nisbatan kam uchraydi. Shuning uchun mazkur maqolada mavjud ilmiy adabiyotlar iqtisodiy tafakkur nuqtayi nazaridan qayta ko‘rib chiqiladi.

Muqimiy ijodini tadqiq etgan olimlar orasida N. Karimov, H. Yoqubov, I. Mo‘minov, A. Qayumov kabi tadqiqotchilar alohida o‘rin tutadi. Ularning ilmiy ishlarida shoirning satirik asarlari, xalqchil uslubi va ma‘rifatparvarlik g‘oyalari keng yoritilgan [1]. Tadqiqotchilar Muqimiy asarlarida jamiyatdagi adolatsizlik va ijtimoiy muammolar badiiy mahorat bilan aks ettirilganini ta’kidlaydilar.

Adabiyotshunoslikdagi ayrim tadqiqotlarda Muqimiy satirasining ijtimoiy mohiyati haqida fikr yuritilgan. Masalan, H. Yoqubov Muqimiy satirasini xalq manfaatlarini himoya qiluvchi badiiy qurol sifatida baholaydi [2]. Bu yondashuv iqtisodiy tahlil uchun ham muhimdir, chunki iqtisodiy tengsizlik va ijtimoiy tabaqalanish masalalari satirik asarlarda asosiy mavzulardan biri sifatida namoyon bo‘ladi.

Iqtisodiy tafakkur tarixiga oid tadqiqotlarda adabiyot va iqtisodiyot o‘rtasidagi aloqalar tobora ko‘proq o‘rganilmoqda. G‘arb olimlaridan Adam Smith, Karl Marx va Max Weber asarlarida iqtisodiy jarayonlarning madaniyat va adabiyot bilan bog‘liqligi haqida fikrlar mavjud [3]. Ayniqsa, Karl Marx badiiy asarlarni jamiyatdagi iqtisodiy munosabatlarning mahsuli sifatida talqin qilgan. Bu nazariya Muqimiy asarlaridagi iqtisodiy motivlarni tushunishda metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi.

Zamonaviy iqtisodiy adabiyotlarda madaniy iqtisodiyot tushunchasi keng qo'llanilmoqda. Bu yondashuvga ko'ra, adabiyot va san'at iqtisodiy ong shakllanishida muhim rol o'ynaydi [4]. Muqimiy ijodini ham aynan shu nuqtayi nazardan tahlil qilish mumkin. Chunki shoirning satiralari xalqni iqtisodiy adolatsizlikka qarshi fikrlashga undagan.

O'zbek adabiyotida iqtisodiy fikr elementlarini o'rganishga bag'ishlangan ayrim tadqiqotlarda Alisher Navoiy, Furqat va Zavqiy ijodi bilan bir qatorda Muqimiy asarlariga ham murojaat qilingan [5]. Tadqiqotchilar bu asarlarda mehnatga munosabat, savdo-sotiq madaniyati va boylik tushunchalari aks etganini ko'rsatadilar.

Muqimiy ijodining iqtisodiy jihatlarini o'rganishda satira nazariyasi ham muhim ahamiyatga ega. Satira jamiyatdagi salbiy holatlarni fosh qilish orqali ijtimoiy ongni shakllantiradi. Muqimiy satirasida iqtisodiy tengsizlik, mansabparastlik va poraxo'rlik tanqid qilinadi. Bu esa iqtisodiy islohotlar va adolatli boshqaruv g'oyalari bilan bevosita bog'liq.

Tadqiqotlarda qayd etilishicha, XIX asr oxiri Turkiston iqtisodiy hayotida katta o'zgarishlar yuz bergan. Mustamlakachilik siyosati natijasida mahalliy iqtisodiyot izdan chiqqan, hunarmandchilik va dehqonchilik tanazzulga uchragan [6]. Muqimiy ana shu tarixiy sharoitni o'z asarlarida realistik ruhda tasvirlagan.

Muqimiy asarlarining iqtisodiy mazmunini tahlil qilishda institutsional iqtisodiyot nazariyasidan ham foydalanish mumkin. Institutsional iqtisodiyot jamiyatdagi iqtisodiy institutlar va ularning inson xulq-atvoriga ta'sirini o'rganadi. Shoir satiralarida amaldorlar, soliq yig'uvchilar va savdogarlar faoliyati tanqid qilinishi iqtisodiy institutlarning samarasizligini ko'rsatadi.

Adabiyotlar sharhi shuni ko'rsatadiki, Muqimiy ijodini iqtisodiy tahlil asosida o'rganish hali yetarli darajada rivojlanmagan. Mavjud tadqiqotlar ko'proq adabiy-estetik masalalarga qaratilgan. Shu sababli mazkur maqolada iqtisodiy nazariya va adabiyotshunoslik integratsiyasi asosida yangi yondashuv taklif qilinadi. Muqimiy

asarlarida iqtisodiy motivlarning mavjudligi xalq hayotining real manzarasi bilan bogʻliq. Shoir iqtisodiy qiyinchiliklarni faqat tasvirlabgina qolmay, balki ularning sabablarini ham ochib beradi. Ayniqsa, amaldorlarning suiiste'moli va iqtisodiy resurslarning adolatsiz taqsimlanishi satiralarda kuchli tanqid qilinadi.

Zamonaviy iqtisodiy tahlil metodlari badiiy asarlardagi iqtisodiy mazmuni chuqurroq anglash imkonini beradi. Masalan, ijtimoiy kapital, inson kapitali va iqtisodiy adolat tushunchalari Muqimiy ijodini oʻrganishda samarali qoʻllanilishi mumkin. Shoir asarlarida inson mehnati va halol rizq ulugʻlanadi, tekinxoʻrlik va boylikka sigʻinish esa qoralangan. Iqtisodiyot va adabiyot integratsiyasi masalasi bugungi ilm-fanda dolzarb yoʻnalishlardan biri hisoblanadi. Chunki iqtisodiy jarayonlar inson tafakkuri va madaniyati bilan chambarchas bogʻliq. Muqimiy ijodi bu jihatdan boy ilmiy manba sifatida namoyon boʻladi.

ASOSIY QISM

Mazkur tadqiqotda kompleks ilmiy yondashuv qoʻllanildi. Tadqiqotning metodologik asosini tarixiy-qiyosiy tahlil, matnshunoslik, iqtisodiy interpretatsiya va institutsional iqtisodiyot nazariyalari tashkil etdi. Muqimiy asarlaridagi iqtisodiy fikr elementlarini aniqlash uchun satirik va lirik asarlar matni tahlil qilindi. Tadqiqot davomida bir nechta ilmiy metodlardan foydalanildi. Birinchidan, tarixiy metod orqali Muqimiy yashagan davrdagi iqtisodiy sharoit oʻrganildi. XIX asr oxiri Turkiston iqtisodiyotidagi oʻzgarishlar, mustamlakachilik siyosati va xalq turmushi haqidagi maʼlumotlar tahlil qilindi. Ikkinchidan, qiyosiy metod asosida Muqimiy asarlaridagi iqtisodiy qarashlar zamonaviy iqtisodiy nazariyalar bilan solishtirildi. Shuningdek, kontent-tahlil usuli orqali shoir asarlarida uchraydigan iqtisodiy terminlar, savdo-sotiq, mehnat, boylik va kambagʻallik bilan bogʻliq obrazlar tizimlashtirildi. Tadqiqot natijalari asosida Muqimiy ijodidagi iqtisodiy tafakkurning asosiy yoʻnalishlari aniqlashtirildi.

Muqimiy asarlarida iqtisodiy tengsizlik masalasi.

Muqimiy ijodining markaziy mavzularidan biri iqtisodiy tengsizlikdir. Shoir o'z satiralarida boy va kambag'al o'rtasidagi tafovutni keskin tanqid qiladi. U amaldorlar va boylarning hashamatli hayotini oddiy xalqning qashshoqligi bilan qarama-qarshi qo'yadi. Iqtisodiy tengsizlik masalasi bugungi bozor iqtisodiyoti sharoitida ham dolzarb hisoblanadi. Zamonaviy iqtisodchilar iqtisodiy tabaqalanishning ortishi ijtimoiy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydilar. Muqimiy esa bu muammoni XIX asrdayoq badiiy obrazlar orqali yoritib bergan. Shoir satirasida korrupsiya va mansabparastlik iqtisodiy tengsizlikning asosiy sabablaridan biri sifatida ko'rsatiladi. Amaldorlarning poraxo'rliги xalqning iqtisodiy ahvolini og'irlashtirgan. Bu holat zamonaviy institutsional iqtisodiyot nazariyasidagi "samarsiz institutlar" tushunchasi bilan uyg'unlashadi.

Mehnat qadriyati va inson kapitali.

Muqimiy asarlarida mehnat insonning asosiy qadriyati sifatida tasvirlanadi. Shoir halol mehnatni ulug'laydi, tekinox'rlik va dangasalikni qoralaydi. Bu g'oya zamonaviy iqtisodiyotdagi inson kapitali nazariyasiga yaqin turadi. Inson kapitali nazariyasiga ko'ra, insonning bilim, ko'nikma va mehnat faoliyati iqtisodiy taraqqiyotning asosiy omillaridan biridir. Muqimiy asarlarida ham mehnatkash inson jamiyatning asosiy tayanchi sifatida tasvirlanadi. Shoirning mehnatga bo'lgan munosabati iqtisodiy adolat tamoyili bilan chambarchas bog'liq. Unga ko'ra, jamiyatda boylik halol mehnat asosida taqsimlanishi kerak. Bu qarash bugungi ijtimoiy bozor iqtisodiyoti tamoyillari bilan hamohangdir.

Savdo-sotiq va bozor munosabatlari.

Muqimiy asarlarida savdo-sotiq va bozor munosabatlari muhim o'rin egallaydi. Shoir bozorlardagi narx-navoning oshishi, savdogarlarning manfaatparastligi va iqtisodiy adolatsizlikni satirik ruhda tasvirlaydi. Bozor iqtisodiyoti sharoitida narx mexanizmi iqtisodiy jarayonlarning muhim elementi hisoblanadi. Muqimiy esa

bozordagi sun'iy narx oshirish va firibgarlik holatlarini keskin tanqid qiladi. Bu holat iqtisodiy etikaga oid muhim qarashlarni aks ettiradi. Shoirning savdogarlar haqidagi tasvirlari iqtisodiy manfaat va axloqiy qadriyatlar o'rtasidagi ziddiyatni ko'rsatadi. Zamonaviy iqtisodiyotda ham biznes etikasi va korporativ ijtimoiy mas'uliyat muhim masala sifatida qaraladi.

Satira va iqtisodiy tanqid

Muqimiy satirasi iqtisodiy tanqidning badiiy shakli sifatida namoyon bo'ladi. Shoir kulgi va istehzo orqali jamiyatdagi iqtisodiy muammolarni ochib beradi. Bu esa satiraning ijtimoiy ong shakllanishidagi rolini ko'rsatadi. Satira orqali iqtisodiy adolatsizlikni tanqid qilish jamiyatda iqtisodiy islohotlarga ehtiyoj borligini anglatadi. Muqimiy asarlarida xalq manfaatlarini himoya qilish g'oyasi ustuvor o'rin tutadi. Shoirning iqtisodiy tanqidi bugungi iqtisodiy islohotlar bilan ham bog'lanadi. Chunki korrupsiya, adolatsizlik va iqtisodiy tengsizlikka qarshi kurash zamonaviy davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biridir.

Muqimiy ijodining zamonaviy iqtisodiy ahamiyati

Bugungi kunda Muqimiy ijodini iqtisodiy tahlil qilish nafaqat adabiyotshunoslik, balki iqtisodiyot nazariyasi uchun ham muhimdir. Shoir asarlaridagi iqtisodiy fikrlar iqtisodiy ong va iqtisodiy madaniyat shakllanishiga xizmat qiladi. Muqimiy asarlarida iqtisodiy adolat, mehnat qadriyati va inson manfaatlari ustuvor qo'yiladi. Bu g'oyalar zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy siyosatning asosiy tamoyillaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, Muqimiy ijodi yosh avlodni iqtisodiy tafakkur va ijtimoiy mas'uliyat ruhida tarbiyalashda ham muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari Muqimiy asarlarida iqtisodiy fikr elementlari juda keng va tizimli aks etganini ko'rsatdi. Shoirning satirik va lirik asarlari iqtisodiy hayotning turli jihatlarini badiiy talqin qilish bilan birga, iqtisodiy tafakkur rivojiga ham xizmat qilgan.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, Muqimiy asarlarida iqtisodiy tengsizlik masalasi markaziy o'rinlardan birini egallaydi. Boy va kambag'al o'rtasidagi tafovut, iqtisodiy resurslarning adolatsiz taqsimlanishi va korrupsiya kabi muammolar shoir tomonidan tanqid ostiga olingan. Natijalarga ko'ra, Muqimiy satirasida iqtisodiy tanqid kuchli ijtimoiy mazmunga ega. Shoir xalq manfaatlarini himoya qilish orqali iqtisodiy adolat g'oyasini ilgari surgan. Bu holat bugungi demokratik va bozor iqtisodiyoti tamoyillari bilan uyg'unlashadi.

Tahlil davomida shoir asarlarida mehnat qadriyati alohida ahamiyatga ega ekani aniqlandi. Halol mehnat va insonning jamiyatdagi o'rni ulug'lanadi. Tekinxo'rlik va mansabdan foydalanib boylik orttirish esa qoralangan. Muqimiy asarlarida savdosotiq va bozor munosabatlariga oid tasvirlar iqtisodiy etikaga oid muhim qarashlarni aks ettiradi. Savdogarlarning insofsizligi va bozordagi narx-navoning sun'iy oshirilishi iqtisodiy muammolar sifatida ko'rsatilgan. Muqimiy ijodi iqtisodiy institutlarning samarasizligi va korrupsiya muammolarini yoritishda muhim tarixiy manba bo'la oladi. Shoir amaldorlarning xalq manfaatiga zid faoliyatini tanqid qilgan.

Tadqiqot davomida Muqimiy asarlaridagi iqtisodiy qarashlar zamonaviy iqtisodiy nazariyalar bilan qiyoslandi. Xususan, inson kapitali, iqtisodiy adolat va institutsional iqtisodiyot nazariyalari bilan uyg'un jihatlar aniqlandi. Natijalar asosida aytish mumkinki, Muqimiy ijodi nafaqat adabiy, balki iqtisodiy tafakkur tarixining ham muhim qismi hisoblanadi. Shoir asarlarida iqtisodiy muammolar xalqchil ruhda yoritilgan. Shuningdek, tadqiqot natijalari adabiyotning iqtisodiy ong shakllanishidagi rolini ham tasdiqlaydi. Muqimiy satiralari orqali xalq iqtisodiy adolatsizlik va korrupsiyaga qarshi fikrlashga undalgan. Muqimiy asarlarida iqtisodiy resurslardan oqilona foydalanish, mehnat unumdorligini oshirish va halol daromad topish kabi g'oyalar ilgari surilgan. Bu jihatlar bugungi iqtisodiy taraqqiyot strategiyalarida ham muhim o'rin tutadi.

Shoirning iqtisodiy qarashlari bugungi ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar bilan hamohang. Ayniqsa, korrupsiyaga qarshi kurash, ijtimoiy himoya va iqtisodiy adolatni ta'minlash masalalari Muqimiy ijodida chuqur aks etgan. Muqimiy satirasidagi iqtisodiy tanqid uslubi bugungi jurnalistika va ijtimoiy tanqid an'analari uchun ham muhim tajriba hisoblanadi. Shoir kulgi orqali jiddiy iqtisodiy muammolarni ochib bergan.

Natijalardan kelib chiqib aytish mumkinki, Muqimiy ijodi iqtisodiy tafakkur tarixini o'rganishda boy ilmiy manba bo'lib xizmat qiladi. Uning asarlaridagi iqtisodiy qarashlar bugungi yoshlarni iqtisodiy madaniyat va ijtimoiy mas'uliyat ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega.

XULOSA

Mazkur tadqiqot asosida Muqimiy ijodi iqtisodiy tafakkur va iqtisodiy adolat g'oyalarning muhim badiiy manbasi ekanligi aniqlandi. Shoir asarlarida iqtisodiy tengsizlik, mehnat qadriyati, korrupsiya va bozor munosabatlari chuqur badiiy talqin qilingan. Muqimiy satirasida iqtisodiy adolatsizlikka qarshi tanqidiy ruh ustuvor bo'lib, bu jihat bugungi iqtisodiy islohotlar bilan hamohangdir. Shoir halol mehnat va inson manfaatlarini jamiyat taraqqiyotining asosiy omili sifatida ko'rsatadi.

Adabiyot iqtisodiy ong shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Muqimiy asarlari xalqni iqtisodiy adolat va ijtimoiy tenglik g'oyalari ruhida tarbiyalagan. Maqola asosida quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

1. O'zbek mumtoz adabiyotidagi iqtisodiy fikr elementlarini chuqurroq o'rganish uchun maxsus ilmiy tadqiqotlar olib borish zarur.
2. Muqimiy ijodini iqtisodiyot nazariyasi bilan integratsiyalashgan holda o'qitish metodikasini ishlab chiqish maqsadga muvofiq.
3. Adabiyot va iqtisodiyot integratsiyasiga bag'ishlangan yangi ilmiy kurslar yaratish lozim.
4. Yoshlarni iqtisodiy madaniyat va halol mehnat ruhida tarbiyalashda Muqimiy asarlaridan samarali foydalanish kerak.

5. Muqimiy satirasidagi iqtisodiy tanqid elementlarini zamonaviy ijtimoiy kommunikatsiya vositalari bilan uyg'unlashtirish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, Muqimiy ijodi nafaqat o'zbek adabiyotining yirik namunasi, balki iqtisodiy tafakkur va ijtimoiy adolat g'oyalarining ham muhim manbasi hisoblanadi. Shoir asarlaridagi iqtisodiy qarashlar bugungi jamiyat uchun ham dolzarbligini saqlab qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Karimov, N. (2008). O'zbek adabiyoti tarixi. Toshkent: O'qituvchi.
2. Yoqubov, H. (1990). Muqimiy satirasi va davr muammolari. Toshkent: Fan.
3. Marx, K. (1976). Capital: A Critique of Political Economy. Moscow: Progress Publishers.
4. Throsby, D. (2001). Economics and Culture. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Qayumov, A. (2005). O'zbek mumtoz adabiyoti va ijtimoiy tafakkur. Toshkent: Ma'naviyat.
6. Mo'minov, I. (1968). XIX asr oxiri Turkiston ijtimoiy hayoti. Toshkent: Fan.
7. Smith, A. (2005). The Wealth of Nations. New York: Bantam Classics.
8. Weber, M. (2002). The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism. London: Routledge.
9. Furqat, Z. (1998). Tanlangan asarlar. Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot.
10. Rasulov, A. (2017). Adabiyot va iqtisodiyot integratsiyasi masalalari. Toshkent: Universitet.
11. North, D. (1991). Institutions. Journal of Economic Perspectives, 5(1), 97–112.
12. Sen, A. (1999). Development as Freedom. Oxford: Oxford University Press.
13. Acemoglu, D., & Robinson, J. (2012). Why Nations Fail. New York: Crown Publishing.

14. Fitrat, A. (2000). Tanlangan asarlar. Toshkent: Sharq.
15. Yusuf Xos Hojib. (1980). Qutadg‘u bilig. Toshkent: Fan.
16. Navoiy, A. (2001). Mahbub ul-qulub. Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot.
17. Ostrom, E. (1990). Governing the Commons. Cambridge: Cambridge University Press.
18. Becker, G. (1993). Human Capital. Chicago: University of Chicago Press.
19. Stiglitz, J. (2012). The Price of Inequality. New York: W.W. Norton.
20. Todaro, M. (2015). Economic Development. London: Pearson Education.